

Aarhus School of Architecture // Design School Kolding // Royal Danish Academy

Screening af kulturmiljøer

Morgen, Mogens Andreassen; Ostenfeld Pedersen, Simon; Esbensen, Martin Weihe; Boisen Lyhne, Mette; Blegvad, Anne Sofie

Publication date:
2017

Document Version:
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Morgen, M. A., Ostenfeld Pedersen, S., Esbensen, M. W., Boisen Lyhne, M., & Blegvad, A. S. (2017). *Screening af kulturmiljøer: Vesthimmerlands Kommune*. Arkitektskolen Aarhus.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

SCREENING AF
KULTURMILJØER

VESTHIMMERLANDS KOMMUNE

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet *Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder* fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktiveres og aktualiseres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Den byggede kulturarv i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Det er målet med projektet at sætte disse fortællinger i spil for at udnytte kulturmiljøernes store iboende potentialer.

Mogens A. Morgen
Professor, arkitekt MAA

Simon Ostenfeld Pedersen
Projektleder, cand.mag,
chefkonsulent

PROJEKTTEAM

Mogens A. Morgen
Simon Ostenfeld Pedersen
Nina Ventzel Riis
Martin Weihe Esbensen
Mo Michelsen Stockholm Krag
Amal Abdi Ashur
Teresa Østergaard Pedersen
Anne Sofie Blegvad
Mette Boisen Lyhne

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus med støtte fra Realdania. Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

SCREENING AF KULTURMILJØER I DANMARKS YDEROMRÅDER

Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder har gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 af landets kommuner. Hertil har Arkitektskolen Aarhus udviklet et enkelt metodisk værktøj til at værdisætte og prioritere kulturmiljøerne. Værktøjet, der er koordineret med andre danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på en generel anvendelse – også af andre end de i projektet omfattede kommuner.

En stor del af de udpegede kulturmiljøer er allerede kortlagt og beskrevet. Blandt andet i de tidligere Kommuneatlas, der senere blev kaldt både Kulturmiljøatlas og Kulturarvsatlas, i perioden 1990-2007, samt i regionplaner udført af de tidligere amter.

Screeningsmetoden kombinerer de eksisterende registreringer med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kulturformidling, som kan udgøre et udviklingspotentiale i kommunerne.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke af dem, er der særligt fokus på i den kommunale planlægning og

strategi og er der eventuelt væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen. Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på grundlag af projektets fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

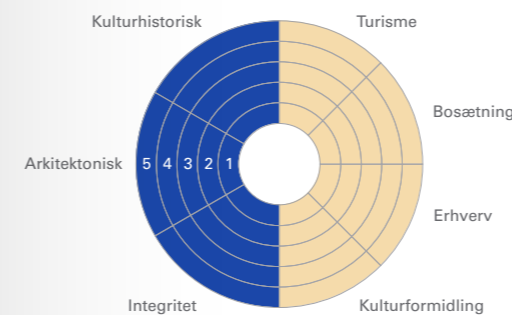
Metoden er udviklet løbende igennem projektet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt løbsblade for hvert af de 3-5 udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og udviklingspotentialer:

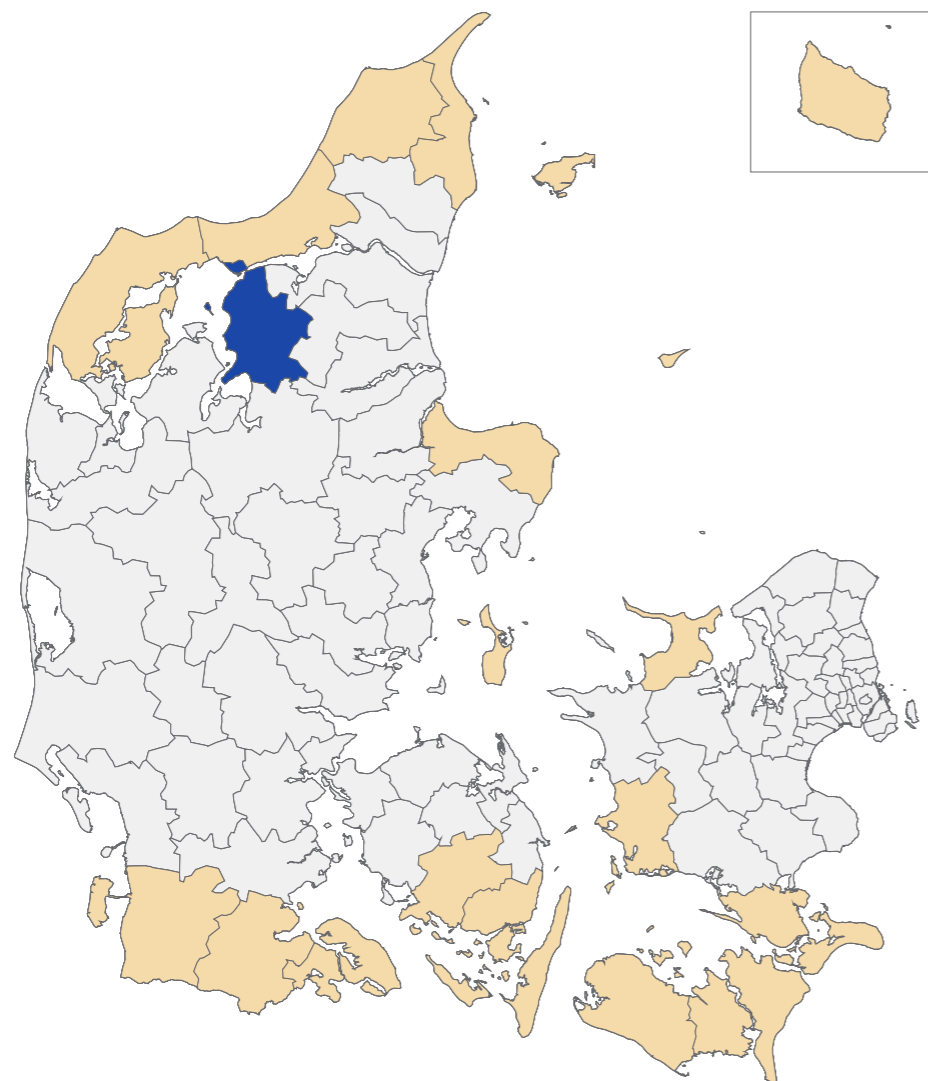
KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højst:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS UDVIKLINGSPOTENTIALER er en perspektivering, der vurderer kulturmiljøets udviklingspotentialer ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højst:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at fremme turisme og turismerelaterede virksomheder?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at rumme bosætning eller motivere egnstiflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet udviklingspotentiale for at rumme virksomheder eller tiltrække og fremme erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige udviklingspotentialer inden for formidling af kulturoplevelser eller aktivering af stedets fortælling?

PROJEKTETS AFGRÆNSNING AF YDEROMRÅDER

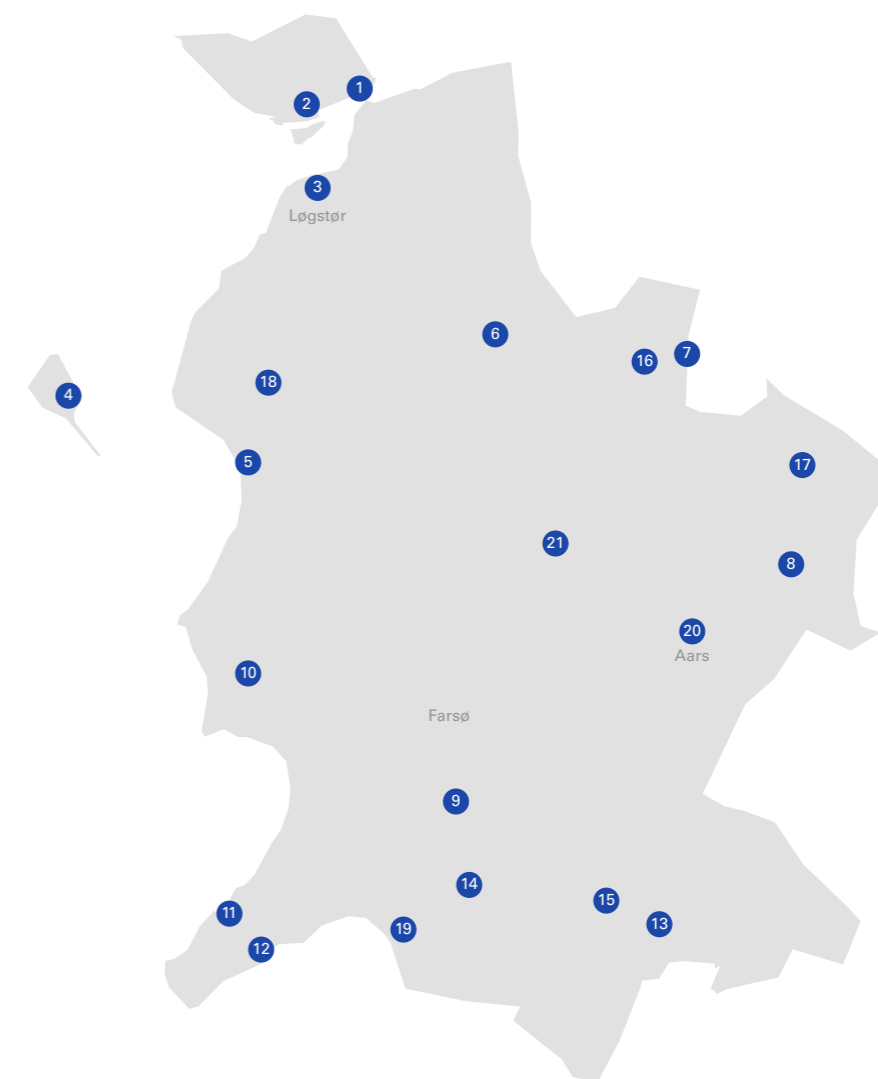

På kortet ses de 22 kommuner, der gennemgås i projektet

Der findes ingen officiel definition af "yderområder" i Danmark, men der anvendes skiftende kriterier til afgrænsning i forskellige sammenhænge. I dette projekt forstås "yderkommuner" som de kommuner, der optræder som sådan i alle de følgende fire sammenhænge: LAG-programmet, De Økonomiske Råd, De Regionale Vækstfora samt SKAT.

SCREENEDE KULTURMILJØER I VESTHIMMERLANDS KOMMUNE

(se skemaet næste side)

Region:	Nordjylland
Kommunenummer:	820
Indbyggertal:	37.265 (2016)
Største by:	Aars (8.116 indbyggere i 2016)
Kulturmiljøer:	Der er ikke udgivet Kommuneatlas for de tidligere Aalestrup, Farsø, Løgstør og Aars Kommuner. Vesthimmerlands Kommune har udpeget 17 kulturmiljøer i Kommuneplan 2009. De 17 kulturmiljøer er beskrevet i Regionplan 2015 af Nordjyllands Amt. I dialog med Vesthimmerlands Kommune og Vesthimmerlands Museum er der tilføjet yderligere 4 kulturmiljøer, som danner baggrund for denne screening.

BESIGTIGELSESSKEMA

Værdisætningen og potentiale vurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

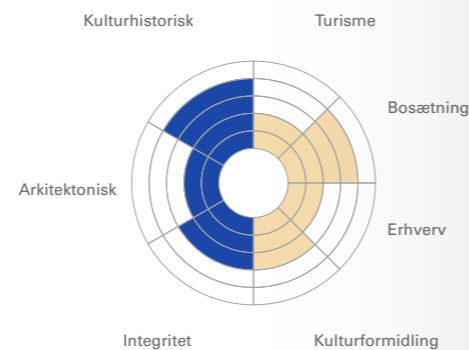
● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

1 AGGERSUND

Aggersund udgøres af tydelige rester af et færgeleje, betonbroen over Aggersund samt antiluftskystsstillinger fra 2. verdenskrig. Alle tre elementer kan opleves fra broen.

Historien om færgestedet, der senere erstattedes af broen, som siden er blevet beskyttet af bunkeranlægget, er tydelig på stedet. Miljøet lider dog under stedets bygningsmæssige omdannelse, der slører de vitale pejlemærker.

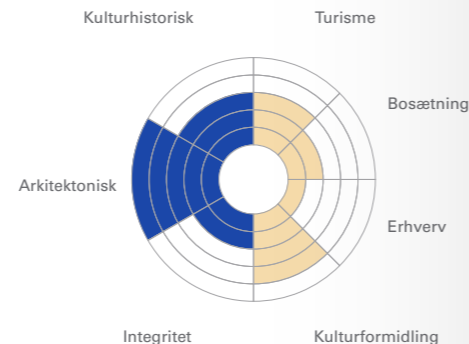

2 AGGERSBORG

Et tredelt miljø med den rekonstruerede ringborg, som sammenbinder herregården Aggersborggård med en middelalderkirke.

Herregården udgør i kraft af sin udformning, tilstand og placering ved limfjorden kulturmiljøets styrke og fremhæves derfor indenfor miljøet.

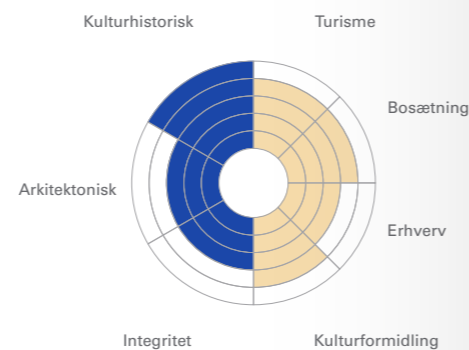

3 LØGSTØR

Et stort og svagt afgrænset miljø udgjort af købstaden Løgstør, fritidshavn, kanalen og sommerhusbebyggelsen i Lendrup.

Særligt fremhæves forløbet langs vandet fra industrihavn og fritidshavn over bymiljø med kig til købstadens små bygader til kanalen med kanalhuse, der forbinder Løgstør med sommerhusområdet Lendrup. Endvidere bør den tomme politigård i sammenhæng med dommergården nævnes.

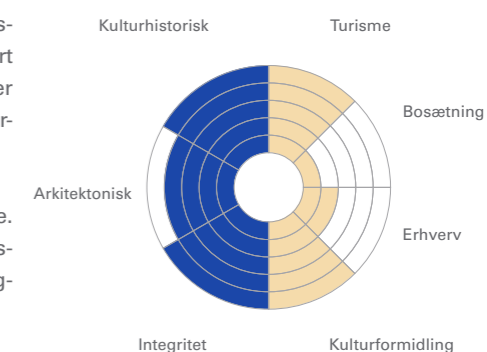
● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

4 LIVØ

Fra 1911-1961 fungerede Livø som åndsvageanstalt. De fleste bygninger er opført i perioden og i en gennemgående stil, der skaber et harmonisk udtryk og en stærk fortælling om institutionen på øen.

Byen anvendes nu til lejrskole og turisme. Bygningskulturen har en høj bevaringsgrad, der ikke er ændret siden nedlukningen af åndsvageanstalten.

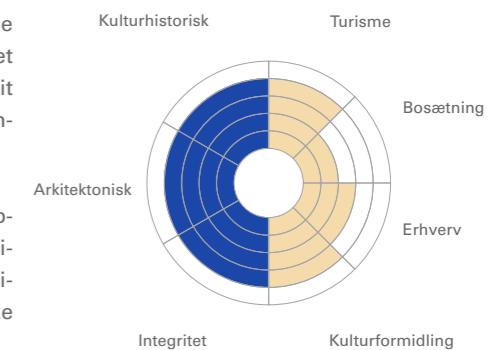

5 VITSKØL KLOSTER

Solitært Cistercienserkloster og tilhørende ruin med rødder tilbage til 1158. Klosteret er placeret som en landskabelig monolit mellem fjorden og Vilsted Sø. I sammenhængen indgår et gartneri.

Kloster med ruin opleves i dag som afkoblet fra avlsbygningerne. Bygningerne drives som uddannelsesinstitution. En situation, som synes stabil, hvorfor klosteret ikke ses som et truet kulturmiljø.

6

VINDBLÆS HEDE

Udgår pga. screeningskriterierne.

7

SKØRBÆK HEDE

Udgår pga. screeningskriterierne.

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

8

BORREMOSE

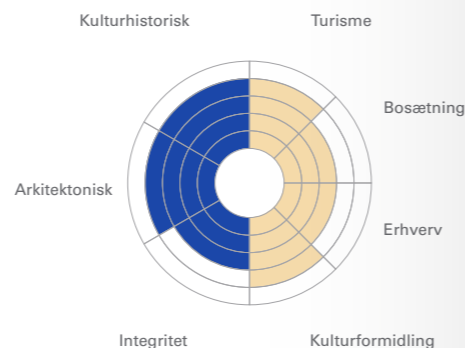
Udgår pga. screeningskriterierne.

9

LERKENFELDT

Den trefløjede hovedbygning er opført i 1500 og 1600-tallet. Herregården er beliggende på et højt voldsted og har internt i anlægget en pigstenbelagt gårdsplads.

Herregårdens avls- og funktionsbygninger er meget ombyggede, og herregårdsmiljøet opleves i dag centreret omkring hovedbygningen, voldanlægget og det nære landskab.

10

ERTEBØLLE

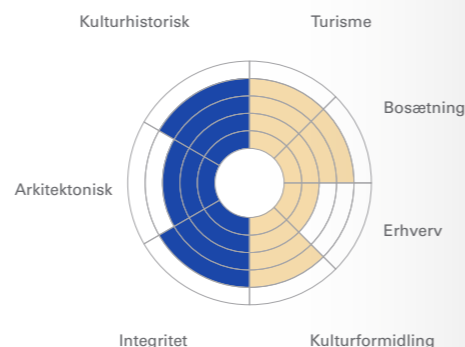
Udgår pga. screeningskriterierne.

11

HVALPSUND

Havnebyen Hvalpsund har flere bevarede elementer, som samlet afspejler byens udvikling. Centralt placeret er fiskerihavn, færgested og færgekro, hvortil stationsbygninger og et ældre sommerhusområde knytter sig.

De enkelte elementer rummer ikke hver for sig store værdier, men beretter samlet om byens næringsgrundlag fra omkring 1900-tallet. Nærheden mellem delene understøtter fortællingen.

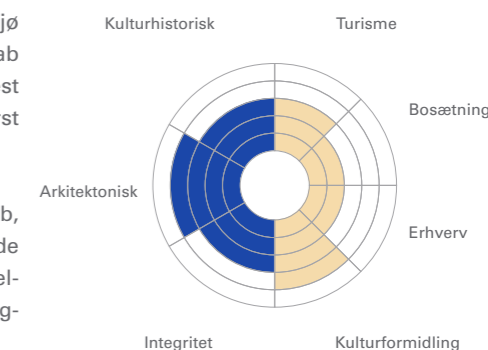
● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

12

HESSEL SKOVBAKKER

Hessel Skovbakker er et stort kulturmiljø på halvøen Lovns. I det bakkede landskab ligger få spredte gårdbebyggelser. Mest markant er herregården Hessel som yderst velbevaret gårdsanlæg fra 1800-tallet.

Hessel Skovbakker er et kulturlandskab, hvor sammenhængen med de omdannede gårde er svært aflæselig. Kun Hessel er velbevaret og drives som museum. Bygningerne er fredet.

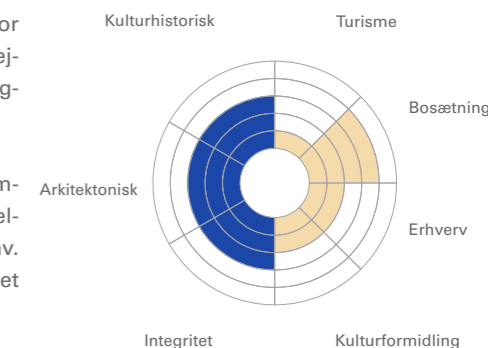

13

ALSTRUP

Landsbyen ligger i et bakket landskab, hvor bygningerne er centreret omkring landevejen og med enkelte gårde som randbebyggelse.

Alstrup er repræsentativ for vejbyer og rummer stadig elementer af landsbybebyggelse med kirke, forsamlingshus, smedje mv. Mange af de ældre bygninger er ombygget og flere huse står forladte.

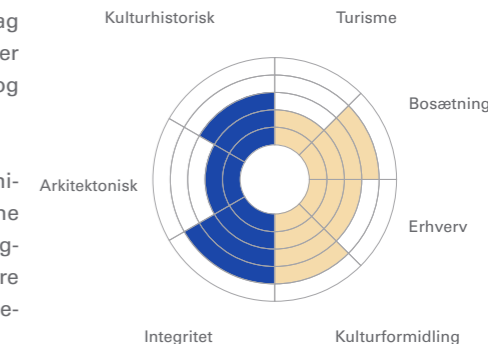

14

VESTERBØLLE OG HOLMEN

Landsbyen er placeret på et højdedrag med en tæt bystruktur omkring vejen. Der er enkelte velbevarede gårde, samt kirke og nogle bevarede stendiger.

Landsbyen fremstår ikke som en unik, historisk tidslomme, men rummer stadig fine repræsentative træk af landsbyens bebyggelse og struktur. Der forekommer at være et aktivt beboerliv, som arbejder for at levedegøre og formidle landsbyen.

15

ØSTERBØLLE

Udgår pga. screeningskriterierne.

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

16

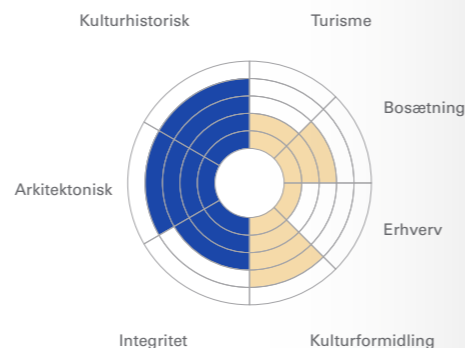
GUNDSTEDGÅRD

Udgår pga. screeningskriterierne.

17 KELDDAL MØLLE

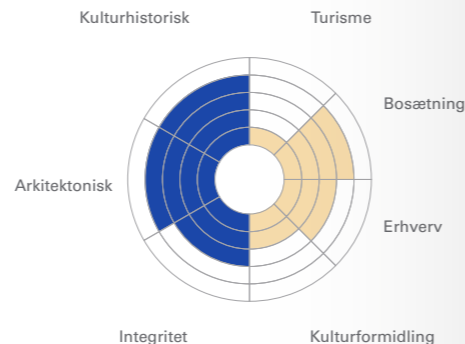
Kelddal Mølle er en kildemølle beliggende i Halkær Ådal. Stuehus (opr. firænget), lade, mølledam og møllehus er bevaret.

Kelddal Mølle var fredet indtil 1988, hvor fredningen blev ophævet efter daværende ejer rev dele af møllen ned. De tilbageværende bygninger er i dag resuareret og der er et møllelaugh tilknyttet møllen. Ved siden af møllen findes en privat shelterplads.

18 RANUM SEMINARIEBY

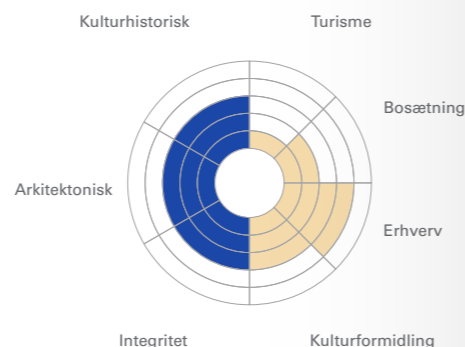
Kulturmiljøet udgøres i dag af det omfangsrige seminariekompleks bestående af undervisningsfaciliteter fra 1930'erne, nyere haller samt et nyere kollegiekompleks.

Skala- og byggeskiksmæssigt træder seminariets bygninger frem i de omgivende bebyggelser i Ranum. Særligt fremhæves den visuelle kontakt, der opleves mellem undervisningskomplekset og kollegiedelen.

19 GEDSTED, ERHVERVSOMRÅDET GETAMA

Gedsted by har tidligere haft flere industrivirksomheder. Markant for byen er møbel-fabrikken Getama - Gedsted Tang og Madrasfabrik, der startede i byen i 1885. Dele af industribygningerne er bevaret.

Af de gamle fabriksbygninger skal en fløj fremhæves, som velbevaret. Det øvrige anlæg bærer præg af ombygninger. Gedsted er en af fem byer i indsatsen som kultur-arvskommune.

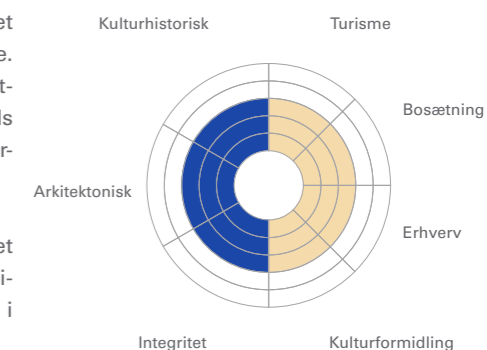

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

20 AARS

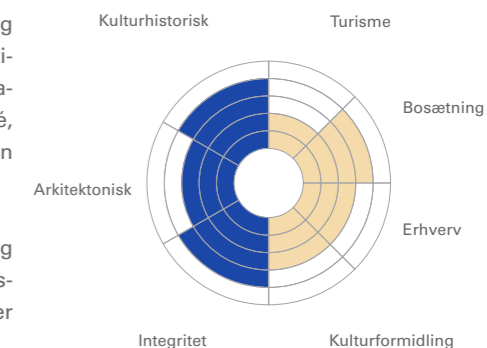
Vesthimmerlands Kommune fraflytter det nuværende rådhus opført i 1970'erne. Rådhuset ligger i sammenhæng med Vesthimmerlands Musikhus, Vesthimmerlands Gymnasium, HF og VUC og Vesthimmerlands Museum.

Visionen er at bevare rådhuset og skabe et kulturforum, der binder de forskellige institutioner sammen. Aars er en af fem byer i indsatsen som kultur-arvskommune.

21 HORNUM STATIONSBY

Hornum stationsby har bevaret struktur og bygninger fra byens udvikling som stationsby. De væsentligste elementer er stationsbygningen med pakhus, banetracé, kro samt torvet med butikker. Endvidere en overdækket reberbane.

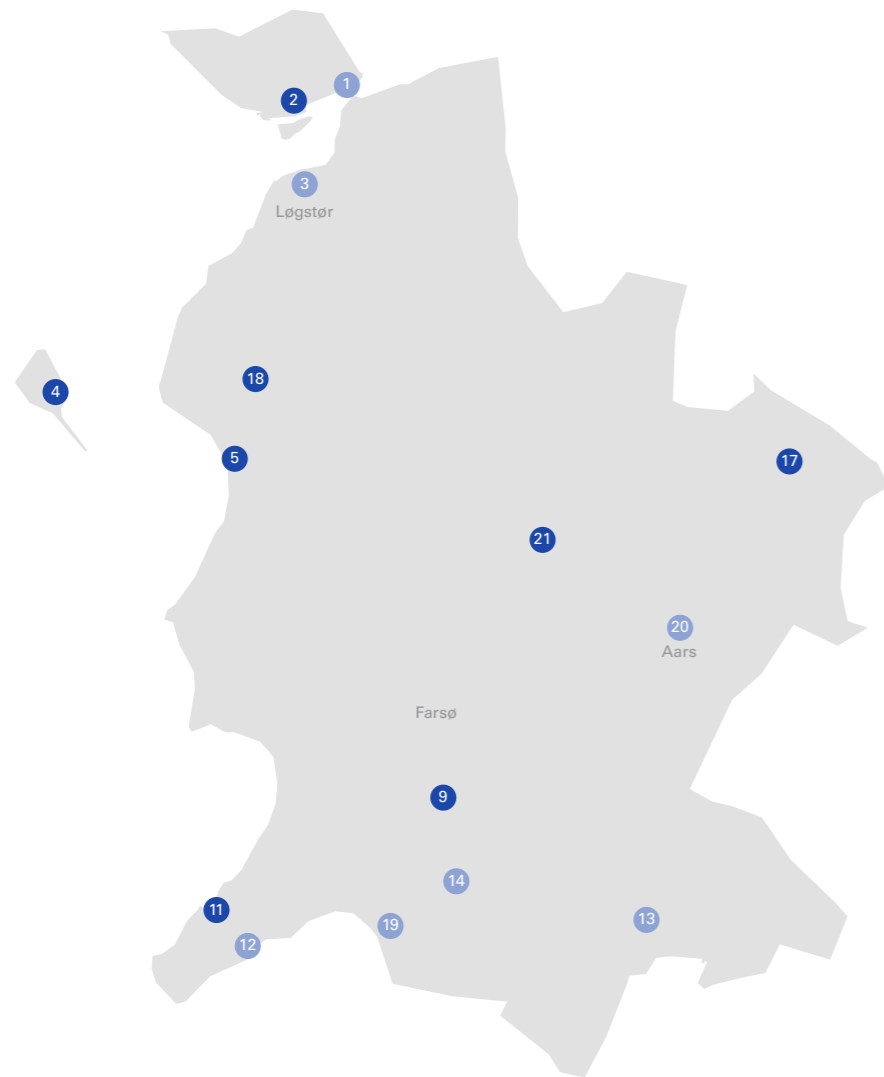
Hornum er en repræsentativ stationsby og er en af fem byer i indsatsen som kultur-arvskommune. Den overdækkede reberbane er helt unik og har fredningspotentiale.

KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI VESTHIMMERLANDS KOMMUNE

- HØJ VÆRDI (VÆRDISUM 11-15)
- MIDDEL VÆRDI (VÆRDISUM 8-10)
- LAV VÆRDI (VÆRDISUM 3-7)

KULTURMILJØERNES UDVIKLINGSPOTENTIALE VESTHIMMERLANDS KOMMUNE

- HØJ (VURDERING 4-5)

TURISME

BOSÆTNING

ERHVERV

KULTURFORMIDLING

UDVALGTE KULTURMILJØER

I VESTHIMMERLANDS KOMMUNE ER FØLGENDE
3 KULTURMILJØER UDVALGT:

LØGSTØR

Kulturmiljø nr. 3

Udvælgelsesgrundlag: Løgstør by, Frederik VII's Kanal, Lendrup Huse og Lendrup Strand er udvalgt på grund af sine samlede kulturhistoriske værdier samt kulturmiljøets potentialer inden for turisme, bosætning og byudvikling.

LIVØ

Kulturmiljø nr. 4

Udvælgelsesgrundlag: Livø er udvalgt på grund af sin høje integritet, kulturhistoriske værdi, og unikke fortælling om Åndssvageforsorgen i 1900-tallet samt kulturmiljøets potentialer inden for turisme og formidling.

HVALPSUND

Kulturmiljø nr. 11

Udvælgelsesgrundlag: Hvalpsund er udvalgt på grund af havnebyens kulturhistoriske værdi med flere bevarede og fortællende elementer samt det samlede miljøes potentiale for at styrke turismen.

LØSBLADE MED DE UDVALGTE KULTURMILJØER

Analysen indeholder en beskrivelse af kulturmiljøet og kulturmiljøets bærende fortælling, en vurdering af kulturmiljøets bærende bevaringsværdier og kulturmiljøets tilstand og aktualitet samt illustrationer i form af fotos og diagram over kulturmiljøet.

LØGSTØR

Den tomme politigård i Løgstør

BESKRIVELSE

Forløbet langs Havnevej på sydsiden af fjorden udgør en collage af forskelligartede indslag; først passeres den industriprægede del af havnen. Efterhånden som Havnevej nærmer sig fjorden ændres miljøet, hvor industri afløses af købstadsmiljø og senere fritidshavn. Undervejs er der kig til købstadens kerne, hvor tværvejen Rådhusgade sammenbinder forløbet ved fjorden med Løgstør by. Rådhusgade fører fra fjorden forbi kirken til de nu nedlagte, offentlige bygninger politigården og dommergården. Sidst i forløbet bliver Havnevej til Kanalvejen, der løber langs Frederik den VII's Kanal med kanalhuse og videre til fritidsbebyggelsen Lendrup Strand.

FORTÆLLING

Det varierede forløb langs fjorden, fra østenden af Løgstør til den fredede kanals udmundning ved sommerhusbebyggelsen Lendrup Strand, danner et unikt indblik i købstaden Løgstør som fjordby. Byens historiske epoker opleves gennem synlige, bebyggede spor og i særlig grad gennem de markante temaskift, hvor fritidsbebyggelse, kanal, fritidshavn, købstad og industri er repræsenteret.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

De bærende bevaringsværdier knytter sig til forløbet langs Havnevej og Kanalvej, Rådhusgade med politigården og dommergården, Frederik den VII's Kanal samt de bevarede sommerhuse og fiskerhuse ved Lendrup Strand.

TILSTAND

En sammenkobling af forløbet langs fjorden og kanalen med miljøet omkring den gamle politigård og dommergård vil styrke den samlede fortællerværdi. Disse bevaringsværdige bygninger, udgør sammen med parkanlægget et selvstændigt miljø. Kanalen er i dag sandet til, men hvis den genåbnes kan det komme Lendrup Strand til gavn. Herudover er originals substansen i fritidsbebyggelsen ved Lendrup Strand vigtig og en øget opmærksomhed på bevaring af de tilbageværende, oprindelige sommerhuse er væsentlig.

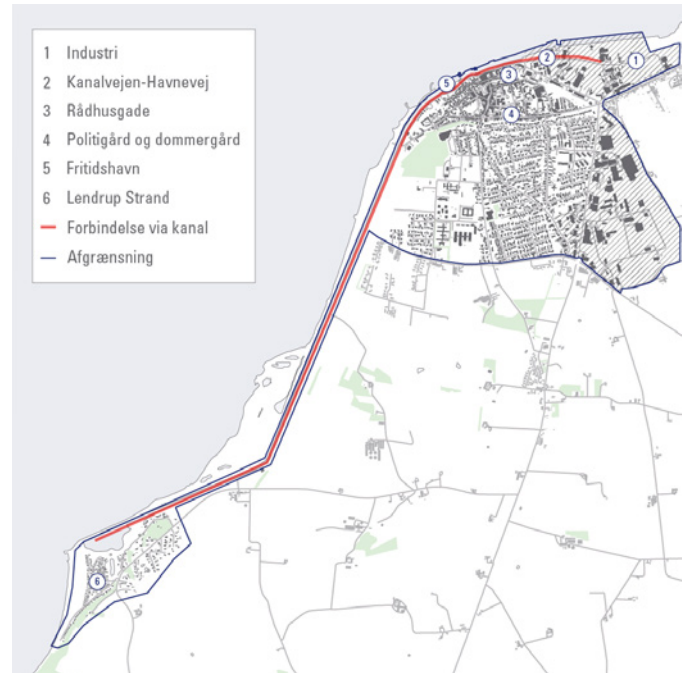
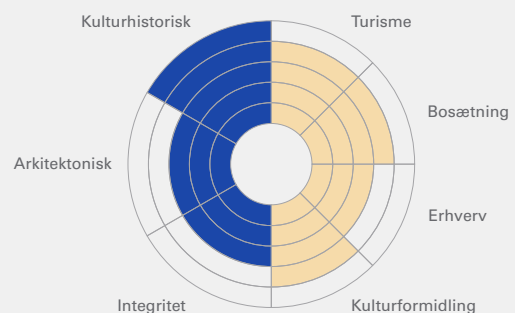

Diagram over Løgstør med kanalen, der forbinder by- og fritidsmiljø

Kommune:	Vesthimmerlands Kommune
Kategori:	Kystmiljø - Havneby, Bymiljø - Købstad
Emne i kommuneplan:	Købstad, toldsted, fritidshavn, kanal og fritidsbebyggelse
Omfang:	Kulturmiljø nr. 3
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

LØGSTØR

Limfjordsmuseet ved Frederik den VII's Kanal

Fritidsbebyggelse ved Lendrup Strand

Kig til Rådhusgade set fra Havnegade

LIVØ

Bygningerne har et ensartet udtryk og danner sammen en lille homogen by på øen

Kulturmiljøet består af Livø by og havn

BESKRIVELSE

Bebyggelsen på Livø danner en lille og ensartet bystruktur med enkeltstående bygninger og en gård. Bygningerne er hovedsagligt opført inden for få år som en del af ø-anstalten, og udgør en unik helhed med høje bevaringsværdier og en tydelig fortælling om øens historie. Kulturmiljøet danner en stærk pendant til øens varierede natur.

FORTÆLLING

Livøs beliggenhed i Limfjorden gjorde øen ideel til placering af den Kellerske Åndssvageanstalt for såkaldt forbryderisk åndssvage mænd, som overlæge Christian Keller oprettede på Livø i 1911. Her kunne de indsatte gå frit og bruge deres arbejdskraft uden at udgøre en trussel for samfundet. Fra 1911 opførtes løbende nye bygninger og funktioner på øen og anstalten udviklede sig til en lille landsby. I 1923 var der 95 anbragte mænd på Livø, men med tiden ændredes synet på krimille og åndssvage, og anstalten nedlægges derfor i 1961. I dag anvendes de fleste bygninger til turisme.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

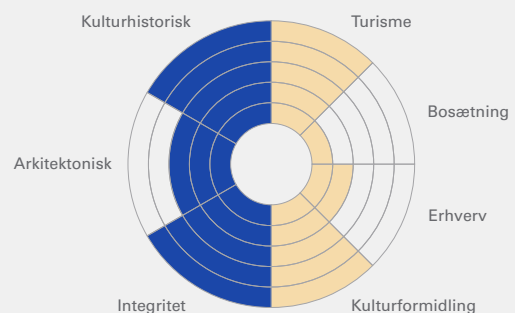
De bærende bevaringsværdier knytter sig til vejforløbet med vejtræer og el-master, landsbykarakteren med de homogene bygninger i traditionel byggeskik, de mange kig og sammenhængen med naturen samt til Livø Avlsgård, som afslutter vejforløbet.

TILSTAND

Livø ejes af Naturstyrelsen. Bygningerne er i god vedligeholdelsesstand, og den samlede bygningsmasse har bevaret sit oprindelige og homogene udtryk. Det anbefales at fastholde helhedens værdier ved hjælp af traditionel brug af materialer og bevaring af detaljer. Ingen bygninger er fredet eller udpeget som bevaringsværdige. Det anbefales at lave en lokalplan for området, således man kan fastholde miljøets karakter og nuværende bevaringsværdier.

Kommune:	Vesthimmerlands Kommune
Kategori:	Offentlig service – Hospital, Bymiljø – Landsby, Landbrugsmiljø - Bøndergårde
Emne i kommuneplan:	Institutionsbebyggelse
Omfang:	Kulturmiljø nr. 4
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

LIVØ

Den tidligere vaskeribygning er nu købmand i sommermånederne

Gården er opført i 1875 og skiller sig ud fra øens øvrige bygninger

Bygningerne på Livø har en nær relation til naturen. Forrest ligger den tidligere skole

HVALPSUND

Hvalpsund Færgetro drev færgeriet fra 1669 til 1870'erne

Kulturmiljøets omfang og elementer

BESKRIVELSE

Hvalpsund er opstået omkring Hvalpsund Færgested, som forbinder Hvalpsund og Sundsøre. Byen udviklede sig efter 1925 med færgeri, jernbane, fiskeri og sommerhusområde og udgør dermed et sammensat kulturmiljø, som gennem de bevarede spor og elementer fortæller om den historiske udvikling af området. Kulturmiljøet udgøres af 3 sammenhængende dele: 1. Fæргеleje, færgetro og stationsområdet 2. Fiskerihavn. 3. Sommerhusområde.

FORTÆLLING

Færgeriet i Hvalpsund har været tæt forbundet med Hvalpsund Færgetro, og med åbningen af privatbanen Aars-Farsø-Hvalpsund i 1927 voksede byens betydning som trafikalt knudepunkt. Udviklingen standsede dog allerede i 1969, da banen blev nedlagt. Fiskerihavnen er et repræsentativt eksempel på en lille havn ved Limfjorden, og sammenhængen med fæргеlejet og stationen kan stadig aflæses. Syd for fæргеlejet er et sjældent bevaret eksempel på en sommerhusbebyggelse med små selvbyggede huse langs Strandvejen opført i perioden 1920'erne til 1960'erne. Husene har bevaret deres oprindelige udseende, som beretter om den rekreative brug af fjordens landskabelige værdier.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

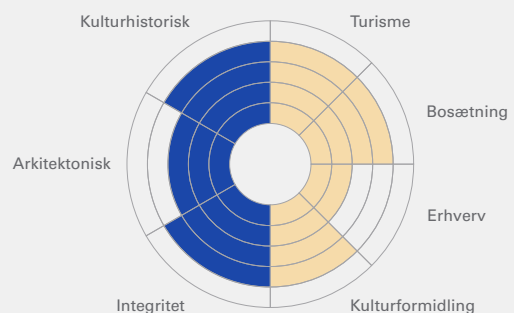
De bærende bevaringsværdier knytter sig til fæргеlejet, færgetroens hovedbygning, stationsbygningen, ledvogterhuset, remisen samt til fiskerihavnen med de tre pakhuse, auktionshal, vodbinderi og stejleplads. Endvidere til sommerhusene langs Strandvejen.

TILSTAND

Kulturmiljøet har i dag væsentlig oplevelsesværdi for turismen. Det gælder især fiskerihavnen, men stationsområdet og sommerhusbebyggelsen bidrager også til stedet, hvorfor det er vigtigt at være opmærksom på opretholdelsen af miljøets bevaringsværdier.

Kommune:	Vesthimmerlands Kommune
Kategori:	Kystmiljø – Havneby, Bymiljø – Stationsby, Fritidsmiljø – Sommerhusområde
Emne i kommuneplan:	Fæргеleje, havneanlæg, færgetro, marina, fritidsbebyggelse
Omfang:	Kulturmiljø nr. 11
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

HVALPSUND

Færgelejet med den lille fiskerihavn i baggrunden

Det lille ledvogterhus og Hvalpsund Vodbinderi

Rækken af små sommerhuse langs Strandvejen

